

Gondolatok a vadkáról és megelőzéséről! --- 2011. december

A vadászati jogszabályok vonatkozó rendelkezései szerint a vadászatra jogosult a törvényben foglaltak alapján köteles megtéríteni a károsultaknak a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdősítésben, valamint a csemetekertben okozott kár öt százalékot meghaladó részét.

A vadkár megtérítésére az köteles, aki a kárt okozó vad vadászatára jogosult, és akinek vadászterületén a károkozás bekövetkezett, illetőleg akinek vadászterületéről a vad kiváltott.

Az erdőgazdálkodásban okozott vadkár az erdősítésben a vad rágása, hántása, túrása, taposása, törése által a csemeték elhalását előidéző vagy a csúcshajtás lerágásával, letörésével a csemeték fejlődését akadályozó károsítás. Ugyanez vonatkozik a befejezett erdősítések ötéves felülvizsgálata során ezen károsítás következtében visszaminősített vagy folyamatos erdősítéssé visszalépett erdősítésekre is.

A károsított csemetére vegetáció időszakonként egy alkalommal érvényesíthető kárigény. A kár pénzértékben történő megállapításához az erdősítéshez nyújt külön jogszabály szerinti állami támogatás mértékének összegét kell alapul venni.

Alapvetően fontos kiemelni: Az adott növénykultúrában nem minden kár vadkár, ami esetlegesen felületesen annak látszik.

Korai károk:

- vetési kár (túrasi kár a különböző növénykultúrában, illetve egyéb vetéshibával összefüggő károk)
- zsenge, fejlődő növényben okozott kár a szárba indulástól

Kiemelt fontossággal bír a kár megelőzésében a

I. mechanikai védekezés, amelynek eszközei szerepeljenek a szakértő megállapításában:

- kerítés, - villanypásztor, - karbidágyú, - gázpalackra szerelt gázágyú, - kutyás őr alkalmazása, - rezgőhatást kiváltó riasztók, - tüzelés, - rémzsinegek elhelyezése, - őrtornyok, magaslesek.

II. kémiai védekezés:

szaghatáson alapuló szerekek szántóföldi kultúrákban (pl.: Dentracol Armacol 17SK, Vadóc, Silvacol T, Repellovit, Káliszappan, stb.)

III. biológiai védekezés:

- Termelés szerkezeti változtatások, - Vetésforgó, - Vadveszély területeken termelésre javasolt alacsony növésű növények vetése, - Erdőszélek melletti lő sáv biztosítása, lő nyiladék vágása kukoricában stb.

Mechanikai védekezések közül a területünkön alkalmazott két villanypásztor telepítését szeretném ismertetni, mert nagy sikereket sikerült elérnünk vele az idei szezomban.

Szokták mondani az „éhség nagy úr”, nos ez most meglepő változást mutatott. Nem mondom azt, hogy 100% védelmet biztosított, de nagy mértékben hozzájárult egy 9 ha-os kukorica valamint egy 11 ha-os napraforgó megvédéséhez.

A villanypásztor telepítést az ültetés után hajtottuk végre közvetlen, 50×50 mm ×2,50m hosszú fűrészelt karokból melyek távolsága 10m-re volt egymástól, köztes karók beiktatása nélkül. A távtartó karokat a helyszínen beütésük után 5 ponton fűrtük ki a földtől, ami azt jelenti, hogy 5 szál vezeték futott a villanypásztoron, fő a biztonság alapon. Az első a földtől 25cm-re, majd 50, 75, 100 és a legfelső 150 cm-en. Mondhatnánk, hogy ezt a szarvas vígan átugorja, mégsem tette, megtanulta tisztelni a vezetéket. Állandó 8000-9000 V

egyenfeszültség volt a kerítésben melyet a napelem segítségével biztosítottunk. Ennek önköltsége 10 ha-os táblában napelemmel, akkumulátorral, egységgel, vezetékkel, karóval, megépítéssel közel 500 ezer Ft volt. Idén aratáskor 1 q napraforgó ára 11.000-12.000 forint körül mozgott. Környékünkön, - ahol a termésátlag 20-25q/ha körüli -, könnyen kiszámítható, hogy 20%-os vadkárnál már megtérült a kerítés költsége. Mindehhez hozzávesszük, hogy a kerítés évről-évre telepíthető.

Úgy gondolom a mai egyre nagyobb mértékben növekvő vadkárok mellett, ez a gazdaságos védekezési módszer mindenki számára megfontolandó!

A mezőgazdasági vadkár mellett egyre több helyen jelentenek be erdei vadkárt is. Az erdei vadkárnál is szerintem a legegyszerűbb - és évekre vonatkoztatva a legolcsóbb - védekezés a villanypásztor és a vadvédelmi kerítés. Az erdei vadkár becslésénél bonyolultabb a kárérték számítása mivel azt nem egy éven vetjük és aratjuk, hanem 80-100 év vágás érettségi kor után. Tisztába kell lenni egy ha erdősítés költségeivel. Az erdőérték-számítás elvei szerint a fiatal erdő faállományának értéke az úgynevezett **költségértékkel** egyenlő. Ez leegyszerűsítve azt jelenti, hogy egy adott korú erdősítés annyit ér, amennyibe a létesítése rendes körülmények között az értékelés időpontjáig került. A költségérték becslése erdőérték számítási feladat, aminek az elvégzéséhez már mélyebb ismeretek szükségesek. Erdei vadkár becslésénél nagyon fontos a mennyiségi és minőségi vadkár fogalma.

Mennyiségi vadkár: Mennyiségi kárról akkor beszélünk, ha az erdősítés megsemmisül, a csemeték elpusztulnak, tehát az erdősítés értéke nulla lesz. A mennyiségi kár után az erdősítést meg kell ismételni, illetve a hiányokat pótlással kell felszámolni.

Minőségi vadkár: A minőségi károsításnál a csemeték nem pusztulnak el, csupán növekedésük, fejlődésük esik vissza az elváráshoz képest. A véghasználati kor eltolódik, illetve ismétlődő károsítás olyan minőségromlás következik be, amelyik akár a véghasználati korban is befolyásolja az egyed minőségét, várható választék összetételét.

Találkoztam olyan esettel is, amikor az erdősítésekben és mezőgazdaságban keletkezett vadkárokat becsló szakértők egymástól teljesen eltérő módszerrel értékelték a vadkárosítást és olykor sajnos nagyságrendben is különböző kárértékhez jutottak. Éppen ezért lenne kívánatos az egységes elvek szerinti vadkárbecslés. Ha minden kárbecslő szakértő azonos becslési módszert alkalmazna, az megszüntetné e visszás helyzetet és bizonyosan emelné a szakértők tekintélyét.

Szemán Jenő